
Törtel TSZT módosítása

Örökségvédelmi hatástanulmány, Régészet

Archeo-Art Bt.

I. Vizsgálat

Bevezetés

A jelenlegi hatástanulmány a Kiszelovics és Társa Kft. megbízásából a Törtel Község településrendezési tervének módosítása kapcsán a 4/2003. (II. 20.) NKÖM rendelet alapján. A terv és tanulmány csak a tervezési területekkel foglalkozik. Fontos megjegyezni, hogy a régészeti lelőhelyekre vonatkozó adatok csak a készítés időpontjában rendelkezésre álló kutatási adatokat tükrözi. Újabb régészeti jelenség, lelőhely esetleges előfordulása nem kizárható, mely új helyzeteket eredményezhet.

Vizsgált területek rövid bemutatása

A tervezési területek többsége jelenleg részben már beépített, illetve művelésből kivont, parlag gyepes és bozótos, valamint erdősödött terület, amely annak növényzet általi állandó fedettsége miatt terepbejárásra mára alkalmatlan.

A vizsgált terület kutatása

A település területén a PMMI munkatársai, elsősorban Dinnyés István, valamint Tari Edit végeztek intenzív régészeti terepbejárásokat és kisebb feltárásokat.

Régészeti örökség

Azonosított régészeti lelőhely

A vizsgált tervezési területen a korábbi régészeti kutatások, valamint az adattári adatok vizsgálata alapján 63 darab azonosított régészeti lelőhelyről található adat, melyek közül 61 darab szerepel a KÖH közhiteles nyilvántartásában. A hatástanulmány készítése kapcsán végzett helyszíni szemle során egy új régészeti lelőhely került elő.

Régészeti lelőhelyek védelme

- Nyilvántartott régészeti lelőhely

A 2001. évi LXIV. Kulturális Örökségről szóló törvény (továbbiakban Kötv.) alapján a KÖH által nyilvántartott lelőhelyek **általános régészeti védelem** alatt állnak.

- Természetvédelmi terület

Az 1996. évi LIII. Természet védelméről szóló törvény 23 § alapján ex lege természetvédelmi terület hatálya alá tartozik a 13., 14., 25., 40. számú régészeti lelőhely, mint kunhalom.

Törtel régészeti emlékeinek rövid áttekintése

- Őskor

Törtel község területe az újkőkor óta lakott, erről tanúskodnak nyolc lelőhelyen is a megfigyelt újkőkori településekre utaló leletek. A rézkor korai és középső időszakában a Ludas-erdő egy-egy területén megtelepült az ún. Tiszapolgári, majd a Bodrogkeresztúri kultúra népessége a településeikre utaló leletek szerint. A Nyilasdűlőben egy késő-rézkori az ún. Pécel-Bádeni kultúra temetkezését pusztították el az 1960-as években. Mindezek mellett a település területén négy kunhalom is ismerünk, melyek valószínűleg késő-rézkori halomsírok, kurgánok lehettek. A bronzkor több népessége is megtelepedett a település területén. A kora-bronzkori Makói kultúra népességének egy települését ismerjük. A középső-bronzkori Vátya kultúra

településeinek nyomait több helyen sikerült megfigyelni. Ezekhez kapcsolódóan a kultúrára jellemző díszes urnasíros temetkezések is előkerültek. A korszak végét meghatározó ún. Urnasíros kultúra népességének településeit szintén több helyen sikerült a terepbejárások során rögzíteni. A kora-vaskori szkíta időszak leletei is előkerültek a település területén, melyek kisebb megtelepedésről tanúskodnak.

- Római-kor

Az Alföldre jellemző módon a császár-kori barbarikum legmeghatározóbb népessége a szarmaták több évszázados megtelepedésének nyomai szinte minden lelőhelyen felelhetőek a község területén. A község határában szórvány császár-kori éremlék is előkerült.

- Népvándorlás-kor

A korszak és egyben Törtel legismertebb és legjelentősebb régészeti lelete a Czakó-halom területén 1869-ben feltárt hun bronzüst, amely a Magyar Nemzeti Múzeumban található.

A település területén több avar települést és néhány hozzájuk kapcsolódó temetkezést is megfigyeltek a terepbejárások, valamint a kisebb földmunkák során.

A honfoglaló magyarok is megtelepedtek Törtel területén. Ezt bizonyítják a Demeter-tanya területén feltárt egy-egy férfi és női sír, valamint a Besnyő-dűlő, Nyilas területén elbányászott temető leletei.

- Középkor

A község területén az Árpád-korban kiterjedt, kisebb csoportokból álló településhálózat létezett. Erre utal a 18 darab lelőhelyen megfigyelt Árpád-kori leletanyag. Ezek közül három lelőhelyen került elő templom és annak temetője, valamint két esetben figyeltek meg korai köznépi temetkezéseket is. A késő-középkorban a régióra jellemző központosodást jól tükrözi, hogy a korszakból csak 10 darab lelőhelyről ismerünk leleteket. Ezek közül hat esetében a korábbi Árpád-kori település továbbélése figyelhető meg.

A mai Törtel község területén belül legalább négy középkori települést tudunk beazonosítani a régészeti leletek és a történeti források alapján.

A régészeti kutatás során eddig egyértelműen azonosított templomos helyek közül kettő területén, Besnyő-halmon és a Nyúlfüle halmon Tari Edit feltárásokat is végzett korábban. A Czakó-dűlőben pedig Dinnyés István figyelt meg terepbejárás során templomra és annak temetőjére utaló köveket és embercsontokat az elmúlt években. Ezek mellett a község mai temetőjének területén megfigyelt középkori leletek alapján feltételezhető, hogy ott is lehetett egy középkori templom, mely az újkori közvetlen Törtel előzménye.

A Besnyő-halmon feltárt Árpád-kori templom az 1434-ben már pusztá prédiumként említett Besnyő településsel azonosítható.

A középkori Törtel falut először 1290-ben említik, majd legközelebb a 15. század közepén kerül elő a neve újra az oklevelekben. 1450-ben, mint Törtelszállását említik. 1475-ben Cherchy Bálint kunkapitány kapott engedélyt kunok idetelepítésére. 1531-ben Werbőczy István szerezte meg Törtelt. A törökkorban a 15 éves háborúig sikeresen létezett még a falu a török defterek és az egeri adójegyzékek szerint. A törökkorból előkerült egy kisebb szórvány lelet fémkancsóval és más vas és kerámiatárgyakkal. Ugyanakkor számos helyen a Kántor kertben egy törökkori mecsetet említenek.

Törtel közigazgatási területén található régészeti lelőhelyek listája

Nr.	Lelelőhely neve	KÖH az	Helyrajzi száma
1.	Rákóczi Tsz szeszfőzdéje	39690	0229, 0243/3-5,7,8,12-15,18-20,23,26,27,28, 0245/2-7,10-12,14,15,19-21, 0246, 098/2,3,5,8,10,30,34-40, 099, 0100/2,5-16,19,20, 0102/2,3,5,8,9,11,12, 0109,
2.	Községi temető	39749	1501, 1502, 1504, 1505/1,2, 1506, 1507/1, 1508, 1509/1,2, 150, 1511, 1512
3.	Szent István u. 18-20.	39737	1595-1599, 1604-1607, 1608/1,2, 1609/1,2, 1610/1, 1621, 1637-1642
4.	Kőrösi út, Andó József földje	39714	1404, 1406-1409, 1410/1, 01411-1414, 1415/1,2,3, 1438/1-5, 1439/1,2, 1440, 1477/1
5.	Kákás-dűlő, Antal-tanya	39728	0102/3,8,9, 0109, 0229, 0243/8,22-25,28
6.	Újosztály-dűlő, Faragó-tanya	47809	0243/15-17
7.	Újosztály-dűlő	39732	0217/1
8.	Ernyő-dűlő	39710	0149/11, 0150, 0180/1,2, 0181/1
9.	Ludas-erdő, Újvári-tanya	39693, 39760	0181/1, 0183, 0184, 0185/1
10.	Ludas-erdő, Faragó-tanya	39762	0185/1
11.	Ernyő-tó, Sági-tanya	39734	0187
12.	Czakó-dűlő	39742	0178
13.	Czakó-halom	39763	0172/1
14.	Szeghalom (Székhalom), Kákás-dűlő	39685	051/1, 047
15.	Kákás-dűlő, Demeter-tanya	39679	040/4,13,16
16.	Kákás-tó-dűlő	39701, 39700	037/12, 057
17.	Kákás-tó-dűlő, "Beretvás iskolától" 600 m-re Ny-ra	39705	061/38,39,45, 036
18.	Törtel – Vízjárás-dűlő	47819	031/24,31, 036
19.	Vízjárás-dűlő, Kónya-tanya	39711	035/30,33-37
20.	Mankós-dűlő, csemetekert, Mankós-halom	39738	011/7-10
21.	Mankós-dűlő; MOL 6a. lelőhely	41797	014/50-53
22.	Litter-dűlő, MOL 6 lelőhely	41796	014/49,50, 023, 027/3,5-17,19, 028

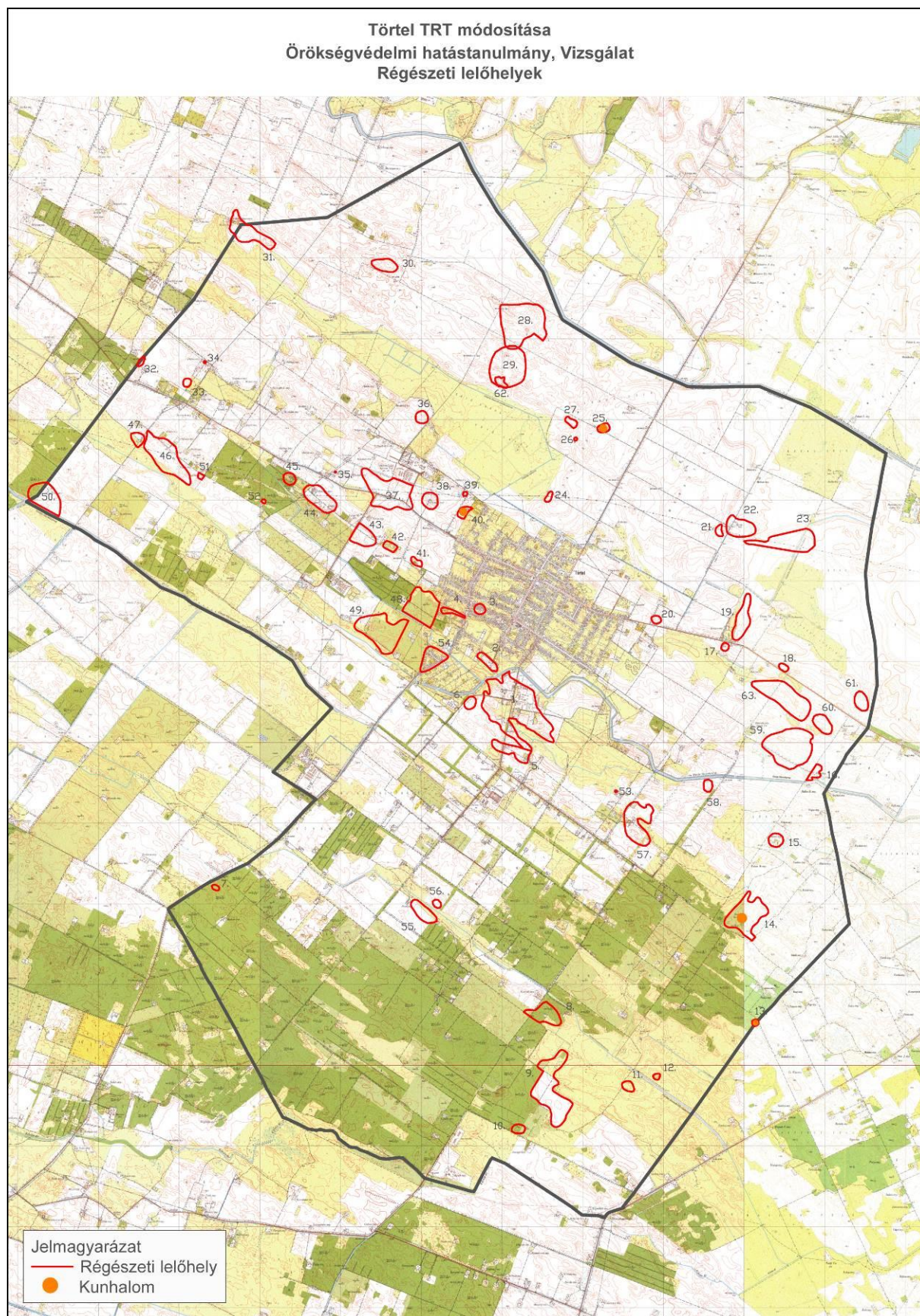
Törtel TSZT módosítása

23.	Litter- és Vízjárás-dűlő; MOL 7-8. lelőhely	41815	028, 029/5,6, 027/5-18,20-22, 030, 031/9,10
24.	Búbos-dűlő MOL 9. lelőhely	41817	0421/5,6,11,12,13
25.	Búbos-halom (Borzhegy), Búbos-domb	39750	0421/46,47, 0422, 0423/4,5,6,8,9
26.	Törtel – Búbos-dűlő I. lelőhely	39756	0421/32,49
27.	Törtel – Búbos-dűlő II. lelőhely	39758	0421/51,53,54
28.	Besnyő-halom és környéke	47817	0402
29.	Besnyő-dűlő, Angyal-tanya	41861	0423/35-39
30.	Törtel – Besnyő-dűlő, Temető-hegy	47805	0397/3-7
31.	Besnyő-dűlő, Kövespart (Bábahalom)	39382	0353
32.	Kis-Szőkehalom	47806	0347/7
33.	Besnyő-dűlő, Nyilas	39657	0347/11-16
34.	Besnyő-dűlő, Dienes-tanya	47807	0347/2
35.	Besnyő-dűlő, Horváth-(Bekő-) tanya	47808	0370, 0371/10
36.	Besnyő-dűlő, Jalsoviczky-tanya	39735	0375/6-10
37.	Besnyő- és Nyilas-dűlő, MOL 2. lelőhely	41763, 39745	0287/7-10, 0288, 0346, 0371/8,14-24,28,29, 0407/14, 0408, 0409/19
38.	Besnyő-dűlő, Sebők-tanya	39672	0409/5,13-18,20,22
39.	Besnyő-dűlő, Hird-tanya., MOL 3. lelőhely	41791	0409/39, 0410
40.	Asszony-halom; Hajcsár úttól K-re	39676	0411/2,3,12,14-17, 1225-1228
41.	Nyilas-dűlő, Nagy B.-tanya.; Nyilas II. lelőhely	39713	0283/2,42-45,52-56
42.	Nyilas-dűlő, Kiszely-tanya	39725	0285/3, 0286, 0287/6
43.	Nyilas-dűlő, Kántor-vonulat	47798	0285/1,3,8, 0286, 0287/4,6, 0288
44.	Nyilas-dűlő, MOL 1. lelőhely, Deák-tanya	39665	0289/2,3,5, 0316, 0320/4,14
45.	Nyilas-dűlő, Madi-	39673	0320/2,3,8,9,13,14

Törtel TSZT módosítása

	tanya		
46.	Nyilas-dűlő, MOL 4-5. lelőhely	41792, 41794	0318/4-9, 0319, 0326/7,8,13-15
47.	Nyilas-dűlő, MOL 10. lelőhely	41818	0343/2, 0344, 0345/11, 0327, 0318/3,4
48.	Nyilas-dűlő, Balogh J. földje	47799	0279/4,6,10,14
49.	Nyilas-dűlő, Büdös-ér ÉK-i partja	39747	0271/10-13, 0272, 0273/6,12, 0274/7,8, 0276/2
50.	Nyúlfüle-halom	39288	0328/2,3,5,6,7
51.	Nyilas-dűlő, Kozár-tanya	47800	0318/9-11, 0317/6
52.	Nyilas-dűlő, Patik-tanya	47801	0322/8,23
53.	Nagy István tanya	Nincs	090/3,9
54.	Kántorkert	39724	1445/40,1446/1-9, 1447-1476, 1477/1, 0273/8,10
55.	Ludas-dűlő, Pesti tanya	71621	0147/3,7,9-14
56.	Ernyő-dűlő	71623	0141/11
57.	Törteli-földek	71625	079/4-10, 077/6, 078, 081/2,4,8,9,11,12, 082, 083, 086/4,5
58.	Törteli földek, Gerjecsatorna	71627	077/13
59.	Törtel – Gubás I. lelőhely	71629	050/19,20,22,23,24, 056/7, 058
60.	Gubás II. lelőhely	71631	050/24, 059/5
61.	Farkas-dűlő	71633	031/2,19
62.	Besnyőhalom	47803	0423/36
63.	Farkas-dűlő	nincs	059/5,7-12,24, 061/26,27,49

Törtel közigazgatási területén található lelőhelyek részletes bemutatása

1. ábra: Törtel régészeti lelőhelyei

1. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Rákóczi Tsz szeszfőzdéje**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39690

Lelőhely helyrajzi száma: 0229, 0243/3-5,7,8,12-15,18-20,23,26,27,28, 0245/2-7,10-12,14,15,19-21, 0246, 098/2,3,5,8,10,30,34-40, 099, 0100/2,5-16,19,20, 0102/2,3,5,8,9,11,12, 0109,

Lelőhely koordinátája: 717101 – 196450

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: újkőkor, rézkor, bronzkor, római kor, Árpád-kor, késő középkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A belterületől és a Gerje-csatornától délre, műút mindkét oldalán elterülő magaslatokon újkőkori, rézkori(?), bronzkori, késő bronzkori, szarmata, Árpád-kori és késő középkori településre utaló leletek kerültek elő. A lelőhely keleti részén az 1950-es években csontvázas sírok kerültek elő vezetékarok kiásásakor. A lelőhely Árpád-kori és késő középkori települése a középkori Törtel faluval azonos.

Lelőhely kutatása:

1968: Topál Judit helyszíni szemléje

1969: Topál Judit helyszíni szemléje

1981: Dinnyés István terepbejárása

1983: Dinnyés István terepbejárása

1992: Dinnyés István ásatása

1996: Dinnyés István adatgyűjtése

Irodalom, forrás:

Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

Jelentés a Törtel- Rákóczi Tsz. Szeszfőzde helyszíni szemlééről, 1968- 1969. [MNM Rég. Ad. I.44/1970., Ltsz. 9113.]

Jelentések régészeti helyszínelésekről [CKM Ad. 948-71.]

Feljegyzés a Pásztor József által megmutatott törteli lelőhelyeken végzett terepbejárásról [CKM Ad. 1883-82]

Feljegyzés Törtel középkori falu területén végzett terepbejárásról [CKM Ad. 2672-86]

Feljegyzés terepbejárásról Törtel-Kákás-dűlő, Antal-tanya lelőhelyen [CKM Ad. 3297-95]

Feljegyzés a törteli középkori falu területén gyűjtött leletekről [CKM Ad. 4287-97]

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Törtel. [In: Ceglédi Hírlap 1940.10.05., 12.]

2. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Községi temető**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39749

Lelőhely helyrajzi száma: 1501, 1502, 1504, 1505/1,2, 1506, 1507/1, 1508, 1509/1,2, 150, 1511, 1512

Lelőhely koordinátája: 716830 – 197000

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor, Árpád-kor, késő középkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Az ÉNy-DK irányú magaslaton levő temető ÉNy-i részén és a szomszédos, műveletlen területen bronzkori, szarmata, Árpád-kori és késő középkori leletek, a temető délkeleti részén késő középkori edénytöredékek utaló leletek kerültek elő. Az Árpád-kori és késő középkori leletek a középkori Törtel falu lakóterületéhez tartoznak.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Feljegyzés a törteli temetőben talált leletekről [CKM Ad. 3314-95]

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

3. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Szent István u. 18-20.**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39737

Lelőhely helyrajzi száma: 1595-1599, 1604-1607, 1608/1,2, 1609/1,2, 1610/1, 1621, 1637-1642

Lelőhely koordinátája: 716728 – 197653

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: őskor, római kor, késő középkor, ismeretlen kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A 18. sz. telken őskori, szarmata és késő középkori edénytöredékek, településre utaló leletek utaló leletek kerültek elő. A 20. sz. telken az 1950-es évek végén, szőlő alá fordításkor csontvázas sírokat bolygattak meg.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés törteli leletekről a Szent István és József Attila utcákban [CKM Ad. 3302-95]

4. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Kőrösi út, Andó József földje**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39714

Lelőhely helyrajzi száma: 1404, 1406-1409, 1410/1, 01411-1414, 1415/1,2,3, 1438/1-5, 1439/1,2, 1440, 1477/1

Lelőhely koordinátája: 716410 – 197613

Lelőhely típusa: temető

Lelőhely kora: bronzkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Egykor vizenyős mélyedések közötti, ÉNy-DK-i irányú magaslaton középső bronzkori (vatyai kultúra) urnatemető maradványai kerültek elő. 1901-ben útépitéskor előkerült leletek kapcsán, 1929-ben leletbejelentés alapján végeztek kisebb feltárás a Nemzeti Múzeum szakemberei. Az 1950-60-as években, szőlő alá fordításakor sok lelet került elő, melyek részben elkallódtak, részben a Kossuth Múzeumba kerültek. 1968-ban Andó János telkén 11 urnasírt tártak fel.

Lelőhely kutatása:

1901: Éber László ásatása

1929: Fettich Nándor helyszíni szemléje

1965: Vékony Gábor ásatása

1967: Kovács Tibor helyszíni szemléje

1968: Kovács Tibor ásatása

1988: Dinnyés István adatgyűjtése

Irodalom, forrás:

Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

Jelentés leletmentésről, Törtel- Andó József földje, 1968. [MNM Rég. Ad. V.124/1968., Ltsz. 8520.]

Jelentés a Törtel, Andó József telkén végzett leletmentésről, 1967. [MNM Rég. Ad. XXIII.431/1967., Ltsz. 8378.]

Jelentés leletmentésről, Törtel- Andó József földje, 1965. [MNM Rég. Ad. XXVI.263/1978., Ltsz. 11820.]

Feljegyzés történelmi régészeti adatokról [CKM Ad. 3290-95]

Leletmentési jelentések [CKM Ad. 229-67]

Bronzkori urnatemető Törtelen. [FA XXV (1974), 33-44.]

Feljegyzés a CKM Rég. 82.1.1. ltsz.-ú nagyméretű urnáról, ill. lelőhelyéről [CKM Ad. 1861-82]

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés helyszíni szemlééről Törtel, Kőrösi u. [MNM Rég. Ad. 170.T.II.]

Jelentés leletmentésről Törtel, Kőrösi u. [MNM Rég. Ad. XVIII.263/1965.]

5. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Kákás-dűlő, Antal-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39728

Lelőhely helyrajzi száma: 0102/3,8,9, 0109, 0229, 0243/8,22-25,28

Lelőhely koordinátája: 717113 – 195911

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: neolitikum, vaskor, római kor, népvándorlás kora; Árpád-kor, késő középkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanyától ÉNy-Ny-ra levő magaslatokon újkőkori, szkíta, szarmata és avar településre utaló leletek kerültek elő, a lelőhely K-i részén Árpád-kori és késő középkori leletek is vannak.

Lelőhely kutatása:

1983: Dinnyés István terepbejárása

1992: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés Törtel középkori falu területén végzett terepbejárásról [CKM Ad. 2672-86]

Feljegyzés a törteli középkori falu területén gyűjtött leletekről [CKM Ad. 4287-97]

Feljegyzés terepbejárásról Törtel-Kákás-dűlő, Antal-tanya lelőhelyen [CKM Ad. 3297-95]

6. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Újosztály-dűlő, Faragó-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47809

Lelőhely helyrajzi száma: 0243/15-17

Lelőhely koordinátája: 716609 – 196490

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: őskor, Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Gerje-csatornától délre, az állattenyésztő teleptől keletre levő magaslatokon őskori és Árpád-kori településre utaló leletek kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

1983: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

Jelentés terepbejárásról, Törtel- Faragó tanya, 1983. [MNM Rég. Ad. XXI.176/1984., Ltsz. 14033.]

Feljegyzés Törtel középkori falu területén végzett terepbejárásról [CKM Ad. 2672-86]

7. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Újosztály-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39732

Lelőhely helyrajzi száma: 0217/1

Lelőhely koordinátája: 713453-194204

Lelőhely típusa: Sír

Lelőhely kora: Római-kor, szarmata

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A nagykőrösi műúttól DK-re levő homokos talajú dombon késő szarmata edénytöredék (1993.), korábban itt csontvázas sírokat találtak.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

8. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Ernyő-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39710

Lelőhely helyrajzi száma: 0149/11, 0150, 0180/1,2, 0181/1

Lelőhely koordinátája: 717503 – 192664

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Az Ernyő-tó egykori vizenyős területét ÉNy-on határoló magaslatokon késő bronzkori és szarmata-késő szarmata településre utaló leletek kerültek elő. A lelőhely Ny-i és DNY-i kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1981: Dinnyés István terepbejárása

1995: Dinnyés István terepbejárása

1996: Dinnyés István terepbejárása

1997: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés a Pásztor József által megmutatott törteli lelőhelyeken végzett terepbejárásról [CKM Ad. 1883-82]

Feljegyzés a Törtel-Ernyő-dűlő lelőhelyen végzett gyűjtésekről [CKM Ad. 4286-97]

Törtel-Ernyő-dűlő lelőhely azonosítása [CKM Ad. 3287-95]

Jelentés Törtel, Ernyő-dűlő. [CKM Ad. 5495-2004.]

9. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Ludas-erdő, Újvári-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39693, 39760

Lelőhely helyrajzi száma: 0181/1, 0183, 0184, 0185/1

Lelőhely koordinátája: 717596 – 191675

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: neolitikum, rézkor, bronzkor, római kor, népvándorlás kora, Árpád-kor, kora újkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Az egykori tanyától É-ra és K-re, az Ernyő-tó egykori vizenyős mélyedéseit Ny-DNy-on határoló magaslatokon középső újkőkori, korai rézkori (tiszapolgári kultúra), korai bronzkori (makói kultúra), középső bronzkori (vatyai kultúra), szarmata, avar és Árpád-kori településekre utaló leletek kerültek elő. A lelőhely D-i részén 16-17. századi település is volt. A lelőhely Ny-i, D-i és K-i kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1981: Dinnyés István helyszíni szemléje

1991: Dinnyés István terepbejárása

1992: Dinnyés István terepbejárása

1994: Dinnyés István terepbejárása

1995: Dinnyés István terepbejárása

1996: Dinnyés István adatgyűjtése

1997: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés a Pásztor József által megmutatott törteli lelőhelyeken végzett terepbejárásról [CKM Ad. 1883-82]

Feljegyzés terepbejárásokról Törtel-Ludas-erdő lelőhelyen [CKM Ad. 3313-95]

Feljegyzés a Törtel-Ludas-dűlő, Ludas-erdő lelőhelyen gyűjtött leletekről [CKM Ad. 4288-97]

Törtel, Ludas-erdő. [CKM Ad. 5491-2004.]

10. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Ludas-erdő, Faragó-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39762

Lelőhely helyrajzi száma: 0185/1

Lelőhely koordinátája: 717205 – 191214

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: neolitikum, rézkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanyaépülettől kb. 300 m-re ÉNy-ra, homokos talajú dombon újkőkori és középső rézkori (bodrogkeresztúri kultúra) település leletei kerültek felszínre, gyümölcsös telepítése nyomán.

Lelőhely kutatása:

1996: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés Törtel-Ludas lelőhelyről [CKM Ad. 4285-97]

11. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Ernyő-tó, Sági-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39734

Lelőhely helyrajzi száma: 0187

Lelőhely koordinátája: 718566 – 191742

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tó DK-i, egykor vizenyős területéből szigetszerűen kiemelkedő magaslaton, az egykori tanyahely gödreiben avar település leletei kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés terepbejárásról Törtel-Ernyő-tó, Sági-tanya lelőhelyen [CKM Ad. 3299-95]

12. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Czakó-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39742

Lelőhely helyrajzi száma: 0178

Lelőhely koordinátája: 718921 – 191870

Lelőhely típusa: temető, templom

Lelőhely kora: Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Az Összekötő-mellékcsatornától ÉK-re, egykori erekkel határolt területen, alacsony dombon embercsontokat, réti mészkődarabokat hozott felszínre a korábbi művelés. Valószínűleg Árpád-kori templom és temető van a dombon.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

2011: Jankovich Bésán Dénes - Nagy Levente helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Revíziós dokumentáció Pest megyei védetté nyilvánított kurgánokról, 2011. [KÖH 600/1005/2011]

Feljegyzés az Erzsók-halmon végzett terepbejárásról [CKM Ad. 3305-95]

13. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Czakó-halom**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39763

Lelőhely helyrajzi száma: 0172/1

Lelőhely koordinátája: 720140 – 192529

Lelőhely típusa: kunhalom

Lelőhely kora: rézkor, népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Ex lege természetvédelmi terület.

Lelőhely leírása: A Törtel-Jászkarajenő határvonalom emelkedő domb nagyméretű, emberkéz emelte halom (késő rézkori kurgán) található. 1869-ben a halom megásásakor találták az ország egyik nemzetközileg is kiemelkedően jelentős leletét, a hun bronzüstöt (Magyar Nemzeti Múzeumban).

Lelőhely kutatása:

1896: Thurzó István ásatása

1981: Dinnyés István terepbejárása

1993: Dinnyés István terepbejárása

2011: Jankovich Bésán Dénes - Nagy Levente helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Revíziós dokumentáció Pest megyei védetté nyilvánított kurgánokról, 2011. [KÖH 600/1005/2011] A ceglédi táj a honfoglalás koráig. [CKM Ad. 2101-83.]

Feljegyzés a Pásztor József által megmutatott törteli lelőhelyeken végzett terepbejárásról [CKM Ad. 1883-82]

Feljegyzés terepbejárásról Törtel-Czakó-halom lelőhelyen [CKM Ad. 3304-95]

14. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Szeghalom (Székhalom), Kákás-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39685

Lelőhely helyrajzi száma: 051/1, 047

Lelőhely koordinátája: 720009 – 193859

Lelőhely típusa: kunhalom, település

Lelőhely kora: újkőkor, bronzkor, római kor, Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Ex lege természetvédelmi terület.

Lelőhely leírása: A lelőhely közepén emelkedő halom valószínűleg emberkéz emelte halom (valószínűleg késő rézkori kurgán) található. A halom körüli magaslatokon középső újkőkori, bronzkori, szarmata és Árpád-kori településre utaló leleteket gyűjtöttek. A lelőhely ÉK-i részén korai Árpád-kori (11. század) temető nyomai figyelhetőek meg. A lelőhely DK-i kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1895: Pósta Béla ásatása

1981: Dinnyés István helyszíni szemléje

1994: Dinnyés István helyszíni szemléje

1995: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés a Pásztor József által megmutatott törteli lelőhelyeken végzett terepbejárásról [CKM Ad. 1883-82] Feljegyzés a Törtel-Szeghalom lelőhelyen végzett terepbejárásról [CKM Ad. 3315-95] Törtel. [ArchÉrt 16 (1896) 30-39.]

15. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Kákás-dűlő, Demeter-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39679

Lelőhely helyrajzi száma: 040/4,13,16

Lelőhely koordinátája: 720395 – 194792

Lelőhely típusa: temető

Lelőhely kora: népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Egykori tó és erek közötti magaslaton, Demeter József tanyája melletti területen, szőlő alá fordításkor honfoglalás kori női és férfi sírt találtak 1895-ben. A kiemelkedően jelentős leletek a Magyar Nemzeti Múzeumban vannak. A lelőhely, a temető kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1895: Pósta Béla ásatása

1981: Dinnyés István helyszíni szemle

1985: Dinnyés István helyszíni szemle

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés a Pásztor József által megmutatott törteli lelőhelyeken végzett terepbejárásról [CKM Ad. 1883-82]

16. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Kákás-tó-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39701, 39700

Lelőhely helyrajzi száma: 037/12, 057

Lelőhely koordinátája: 720890 – 195630

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: neolitikum, bronzkor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Gerje-csatorna északi partján levő magaslatokon újkőkori, bronzkori(?) és szarmata-késő szarmata településre utaló leletek.

Lelőhely kutatása:

1985: Dinnyés István helyszíni szemléje

1991: Dinnyés István adatgyűjtése

1995: Dinnyés István adatgyűjtése

1997: Dinnyés István adatgyűjtése

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés törteli helyszínelésekről [CKM Ad. 2680-86]

Feljegyzés a Törtel-Kákástó-dűlőben végzett terepbejárásokról [CKM Ad. 3310-95]

17. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Kákás-tó-dűlő, "Beretvás iskolától" 600 m-re Ny-ra**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39705

Lelőhely helyrajzi száma: 061/38,39,45, 036

Lelőhely koordinátája: 719766 – 197184

Lelőhely típusa: temető

Lelőhely kora: ismeretlen kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Törtel-Köröstetetlen műút déli oldalán, csatornával átvágott dombon embercsontok, edények kerültek elő az 1950-es években, majd a csatorna szélesítésekor 1960 körül.

Lelőhely kutatása:

1985: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Feljegyzés történelmi helyszínelésekről [CKM Ad. 2680-86]

18. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Vízjárás-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47819

Lelőhely helyrajzi száma: 031/24,31, 036

Lelőhely koordinátája: 720492 – 196930

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Beretvás-iskolától keletre, a Törtel-Köröstetetlen műút ÉK-i oldalán levő dombon késő bronzkori településre utaló leletek kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

1992: Dinnyés István adatgyűjtés

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

19. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Vízjárás-dűlő, Kónya-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39711

Lelőhely helyrajzi száma: 035/30,33-37

Lelőhely koordinátája: 719990 – 197530

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor, Árpád-kor, késő középkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Törtel-Köröstetetlen műúttól északra, a tanyától keletre levő, É-D irányú dombhátakon bronzkori, késő bronzkori (urnasíros kultúra), szarmata, Árpád-kori településre utaló leletek, szórványos késő középkori leletek kerültek elő. A lelőhely keleti kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1981: Dinnyés István adatgyűjtése

1985: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés történelmi helyszínelésekről [CKM Ad. 2680-86]

Jelentés Pásztor József felszíni gyűjtéséről, Törtel. [CKM Ad. 3288-95.]

20. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Mankós-dűlő, csemetekert, Mankós-halom**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39738

Lelőhely helyrajzi száma: 011/7-10

Lelőhely koordinátája: 718913 – 197523

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A faiskola területén emelkedő dombháton korai bronzkori és szarmata településre utaló leletek kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

1968: Topál Judit helyszíni szemléje

1993: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés helyszínelésről Törtel-Mankós-halom lelőhelyen [CKM Ad. 3303-95]

21. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Mankós-dűlő; MOL 6a. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41797

Lelőhely helyrajzi száma: 014/50-53

Lelőhely koordinátája: 719690 – 198620

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: szarmata

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Egykori ér nyugati partján levő magaslaton szarmata településre utaló leletek kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

Régészeti lelőhelyek a MOL Rt. Százhalombatta-Tiszaújváros termékvezeték Pest megyei szakaszán

22. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Litter-dűlő, MOL 6 lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41796

Lelőhely helyrajzi száma: 014/49,50, 023, 027/3,5-17,19, 028

Lelőhely koordinátája: 719940-198665

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Egykor Ny-on és D-en ér által határolt magaslaton szarmata-késő szarmata település. A lelőhely északi és keleti kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Régészeti lelőhelyek a MOL Rt. Százhalombatta-Tiszaújváros termékvezeték Pest megyei szakaszán

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

23. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Litter- és Vízjárás-dűlő; MOL 7-8. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41815

Lelőhely helyrajzi száma: 720569 – 198492

Lelőhely koordinátája: 028, 029/5,6, 027/5-18,20-22, 030, 031/9,10

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: neolitikum, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Egykori ér déli partján húzódó magaslaton újkőkori és szarmata településre utaló leletek kerültek elő. A lelőhelyet átvágja a Vízjárás-Besnyő-mellékcsatorna. A lelőhely D-DNy-i kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

Régészeti lelőhelyek a MOL Rt. Százhalombatta-Tiszaújváros termékvezeték Pest megyei szakaszán

24. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Búbos-dűlő MOL 9. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41817

Lelőhely helyrajzi száma: 0421/5,6,11,12,13

Lelőhely koordinátája: 717583 – 199041

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: őskor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Nagy-lapos vizenyős rétvét DK-en határoló magaslaton őskori településre utaló leletek kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

Régészeti lelőhelyek a MOL Rt. Százhalombatta-Tiszaújváros termékvezeték Pest megyei szakaszán

25. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Búbos-halom (Borz-hegy), Búbos-domb**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39750

Lelőhely helyrajzi száma: 0421/46,47, 0422, 0423/4,5,6,8,9,

Lelőhely koordinátája: 718262 – 199895

Lelőhely típusa: kunhalom

Lelőhely kora: rézkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.
Ex lege természetvédelmi terület.

Lelőhely leírása: A kissé ovális, közel 10 m magas, meredek oldalú domb egyértelműen emberi építmény, nagy valószínűséggel késő rézkori temetkezés fölé emelt sírhalom (kurgán). Teteje beásásokkal bolygatott, oldalán néhány őskori és késő középkori edénytöredék került elő.

Lelőhely kutatása:

1991: Dinnyés István terepbejárása

2007: Miklós Zsuzsa terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Felmérési jelentés légifotózásról Pest megyei várak kutatásához kapcsolódóan, 2007. [KÖH 600/2051/2009]

Feljegyzés terepbejárásról Törtel-Búbos-dűlőben [CKM Ad. 3316-95]
Törtel. [ArchÉrt 13 (1879) 366.]

26. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Búbos-dűlő I. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39756

Lelőhely helyrajzi száma: 0421/32,49,

Lelőhely koordinátája: 717914 – 199760

Lelőhely típusa: szórvány lelet

Lelőhely kora: római kor

Lelőhely védettsége:

KÖH által nyilvántartott régészeti lelőhely, mely ex lege általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Búbos-halomtól 350 m-re DNy-ra szórvány római ezüstpénz (Tiberius, denarius) került elő.

Lelőhely kutatása:

1991: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés szórvány római pénzről [CKM Ad. 3312-95]

27. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Búbos-dűlő II. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39758

Lelőhely helyrajzi száma: 0421/51,53,54

Lelőhely koordinátája: 717862 – 199968

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: római kor, Árpád-kor, késő középkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Búbos-halomtól 350-450 m-re Ny-ra, alacsony kiemelkedésen szarmata, Árpád-kori és késő középkori telepre utaló leletek kerültek elő. A lelőhely Ny-i kiterjedése ismeretlen, az egykori Somogyi-tanya romjai fedik.

Lelőhely kutatása:

1991: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés terepbejárásról Törtel-Búbos-dűlőben [CKM Ad. 3316-95]

28. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-halom és környéke**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47817

Lelőhely helyrajzi száma: 0402

Lelőhely koordinátája: 717270 – 201210

Lelőhely típusa: temető, kunhalom, település

Lelőhely kora: ismeretlen kor, őskor, bronzkor, népvándorlás kora, Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Ex lege természetvédelmi terület.

Lelőhely leírása: Az ÉNy-DK tengelyű, ovális halomról nem dönthető el természetes keletkezésű-e, vagy emberi építmény. A halmon ismeretlen korú csontvázas sírok kerültek elő. Tágabb környékén nagy kiterjedésű lelőhely: őskori, késő bronzkori (urnasíros kultúra), avar(?) és Árpád-kori településre utaló leletek kerültek elő. Az Árpád-kori település a tatárjárás időszakában elpusztult Besenyő faluval azonosítható.

Lelőhely kutatása:

1991: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés Pásztor József felszíni gyűjtéséről. [CKM Ad. 3317-95.]

29. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Angyal-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41861

Lelőhely helyrajzi száma: 0423/35-39

Lelőhely koordinátája: 717085 – 200635

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A 28. lelőhelytől DNy-ra, a Nagy-lapos É-i partján emelkedő dombon késő bronzkori (urnasíros kultúra) és Árpád-kori település nyomait figyelték meg terepbejárások során. Az Árpád-kori település temploma külön lelőhelyként (63. lelőhely, KÖH 47803) szerepel.

Lelőhely kutatása:

1953: Balanyi Béla terepbejárása

1991: Dinnyés István terepbejárása

1992: Tari Edit terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés terepbejárásról Törtel. [MNM Rég. Ad. 208.N.III.]

Jelentés Pásztor József felszíni gyűjtéséről. [CKM Ad. 3317-95.]

Jelentés terepbejárásról Törtel, Besnyő-dűlő. [CKM Ad. 3349-95.]

30. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Temető-hegy**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47805

Lelőhely helyrajzi száma: 0397/3-7

Lelőhely koordinátája: 715552 – 201913

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Egykor vizenyős mélyedésekkel határolt, kisebb dombokkal tagolt magaslaton középső(?) és késő bronzkori, valamint avar településre utaló leletek kerültek elő. Valószínűleg ezen a lelőhelyen folyt ásatás 1879-ben Kupay Kovács Zsigmond földjén.

Lelőhely kutatása:

1953: Balanyi Béla terepbejárása

1991: Dinnyés István adatgyűjtése

1998: Dinnyés István adatgyűjtése

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés terepbejárásról Törtel. [MNM Rég. Ad. 208.N.III.]

31. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Kövespart (Bábahalom)**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39382

Lelőhely helyrajzi száma: 0353

Lelőhely koordinátája: 713860 – 202319

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Cegléd-Törtel közigazgatási határon emelkedő ÉNy-DK irányú dombháton Árpád-kori településre utaló leletek kerültek elő. A lelőhely Cegléd területén folytatódik Ny-ÉNy felé.

Lelőhely kutatása:

1947: Balanyi Béla terepbejárása

1957: Bálint Béla ásatása

1970: Topál Judit ásatása

1993: Dinnyés István terepbejárása

2011: Jankovich Bésán Dénes – Nagy Levente helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés terepbejárásról Törtel. [MNM Rég. Ad. 208.N.III.]

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

Revíziós dokumentáció Pest megyei védetté nyilvánított kurgánokról, 2011. [KÖH 600/1005/2011]

Ceglédi régészeti ásatások jelentései [CKM Ad. 446-68.]

Cegléd a magyar honfoglalás időszakában és az Árpád-korban [CKM Ad. 2102-83.]

Jelentés ceglédi ásatásokról [CKM Ad. 945-71]

Nagykőrös határában található régészeti lelőhelyek [AJM Ad. 67-70]

32. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Kis-Szőkehalom**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47806

Lelőhely helyrajzi száma: 0347/7

Lelőhely koordinátája: 712530-200715

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Cegléd-Törtel közig. határon levő dombon és környékén bronzkori és szarmata településre utaló leletek kerültek elő az 1950-es években.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés terepbejárásról Törtel. [MNM Rég. Ad. 208.N.III.]

33. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Nyilas**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39657

Lelőhely helyrajzi száma: 0347/11-16

Lelőhely koordinátája: 713100 – 200400

Lelőhely típusa: temető

Lelőhely kora: honfoglalás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Az egykori cegléd-vezsenyi kisvasút „Nyilas” megállójától kb. 250 m-re északra gyümölcsös telepítésekor egy homokdomb elhordásával, mintegy 10 sírból álló honfoglaló magyar temető pusztult el 1964-ben.

Lelőhely kutatása:

1964: Dienes István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

Dienes I.: Jelentés helyszíni szemlééről, Törtel- Nyilas megálló, 1964. [MNM Rég. Ad. XVI.289/1964., Ltsz. 7221.]

34. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Dienes-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47807

Lelőhely helyrajzi száma: 0347/2

Lelőhely koordinátája: 713120 – 200710

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanyánál levő silógödör közelében szarmata települést jelző edénytöredék került elő.

Lelőhely kutatása:

1992: Dinnyés Istvánadatgyűjtése

2001: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

35. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Horváth-(Bekő-) tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47808

Lelőhely helyrajzi száma: 0370, 0371/10

Lelőhely koordinátája: 714936 – 199351

Lelőhely típusa: temető

Lelőhely kora: népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A korábbi Besnyői iskolával K-en szomszédos tanya északi oldalán, homokos talajú dombon, alkalmi homokhordással csontvázas sírokat bolygattak meg. Az avar(?) temető kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

2001: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

36. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Jalsoviczky-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39735

Lelőhely helyrajzi száma: 0375/6-10

Lelőhely koordinátája: 716015 – 200030

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanyaépületektől ÉNy-ra levő, ÉNy-DK-i irányú magaslaton avar településre utaló lelőhely került elő.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés terepbejárásról Törtel-Besnyő, Jalsoviczky-tanyától ÉNy-ra lelőhelyen [CKM Ad. 3300-95]

37. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő- és Nyilas-dűlő, MOL 2. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41763, 39745

Lelőhely helyrajzi száma: 0287/7-10, 0288, 0346, 0371/8,14-24,28,29, 0407/14, 0408, 0409/19

Lelőhely koordinátája: 715605 – 199126

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: római kor, népvándorlás kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Cegléd-Törtel műút mindkét oldalán, nagyobb részt az úttól északra elterülő nagyobb kiterjedésű lelőhely: szarmata-késő szarmata és avar település, a lelőhely déli részén kisebb Árpád-kori település is van. A lelőhely K-i kiterjedése bizonytalan.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

1995: Dinnyés István terepbejárása

1997: Dinnyés István terepbejárása

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés terepbejárásról Törtel. [CKM Ad. 5494-2004.]

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

Feljegyzés helyszínelésről Törtel-Nyilas, Pásztor József földje lelőhelyen [CKM Ad. 3308-95]

Régészeti lelőhelyek a MOL Rt. Százhalombatta-Tiszaújváros termékvezeték Pest megyei szakaszán

38. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Sebők-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39672

Lelőhely helyrajzi száma: 0409/5,13-18,20,22

Lelőhely koordinátája: 716112 – 198997

Lelőhely típusa: temető

Lelőhely kora: népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanya udvarán, gödörösáskor avar férfisírt találtak 1982-ben. A temető kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1981: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés helyszíni szemléről Törtel, Sebők-tanya. 1981. [MNM Rég. Ad. X.114/1982., Ltsz. 13394.]

Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

Jelentés történelmi leletmentésről és helyszíni szemlékről [CKM Ad. 1882-82]

39. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyő-dűlő, Hird-tanya., MOL 3. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41791

Lelőhely helyrajzi száma: 0409/39, 0410

Lelőhely koordinátája: 716545 – 199080

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: késő középkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanyától kb. 150 m-re DK-re emelkedő homokdombon kis kiterjedésű késő középkori telepre utaló leletek kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Régészeti lelőhelyek a MOL Rt. Százhalombatta-Tiszaújváros termékvezeték Pest megyei szakaszán

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

40. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Asszony-halom; Hajcsár úttól K-re**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39676

Lelőhely helyrajzi száma: 0411/2,3,12,14-17, 1225-1228

Lelőhely koordinátája: 716520 – 198860

Lelőhely típusa: település, kunhalom

Lelőhely kora: népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Ex lege természetvédelmi terület

Lelőhely leírása: A belterület ÉNy-i határán emelkedő, 3,5-4 m magas, meredek oldalú domb emberkéz emelte halom található. A halom Ny-i oldalától kezdődően Ny-DNy felé avar település terül el. A lelőhely K-i kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1981: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés a Pásztor József által megmutatott törteli lelőhelyeken végzett terepbejárásról [CKM Ad. 1883-82]

Törtel. [ArchÉrt 13 (1879) 366.]

41. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, Nagy B.-tanya.; Nyilas II. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39713

Lelőhely helyrajzi száma: 0283/2,42-45,52-56

Lelőhely koordinátája: 715940 – 198230

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: ismeretlen kor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: ÉNy-DK-i irányú homokos talajú dombon középső bronzkori és késő szarmata településre utaló leletek és ismeretlen korú sírok kerültek elő. A lelőhely D-DK-i kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1982: Dinnyés István ásatása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés terepbejárásról Törtel-Nyilas II. lelőhelyen [CKM Ad. 3289-95]

42. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, Kiszely-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39725

Lelőhely helyrajzi száma: 0285/3, 0286, 0287/6

Lelőhely koordinátája: 715620 – 198430

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: őskor, rézkor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanyától DK-re nyitott homokbányában őskori és szarmata településre utaló leletek, valamint késő rézkori (badeni kultúra) és késő szarmata sírok pusztultak el.

Lelőhely kutatása:

1985: Dinnyés István adatgyűjtése

1988: Dinnyés István terepbejárása

1989: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés a Törtel-Nyilas, Kiszely György tanyája környékén talált török réztálcáról [CKM Ad. 2685-86]

Feljegyzés a Törtel-Kiszely tanyai homokbánya lelőhelyen előkerült leletekről [CKM Ad. 3291-95]

Feljegyzés a Kiszely-tanyától Ny-ra előkerült leletekről [CKM Ad. 3292-95]

43. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, Kántor-vonulat**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47798

Lelőhely helyrajzi száma: 0285/1,3,8, 0286, 0287/4,6, 0288

Lelőhely koordinátája: 715290 – 198565

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor, kora újkor, ismeretlen kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: 1972-ben, a szilárd burkolatú út építésekor bronzkori telepobjektumok kerültek elő, az úttól K-re, homokhordáskor csontvázas sírokat pusztítottak el. Az úttól keletre levő területen bronzkori, szarmata település és közelebbről ismeretlen korú temető, a lelőhely DK-i részén 16-17. századi telepre utaló törökkori réztál és más vastárgyak kerültek elő. A lelőhely ÉNy-i kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1972: Topál Judit helyszíni szemléje

1988: Dinnyés István terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés helyszíni szemlééről Törtel, Nyilas-dűlő, Kántor vonulat. 1972. [MNM Rég. Ad. XX.229/1972. Ltsz. 9911.]

Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

44. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, MOL 1. lelőhely, Deák-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39665

Lelőhely helyrajzi száma: 0289/2,3,5, 0316, 0320/4,14

Lelőhely koordinátája: 714746 – 199023

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: őskor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Cegléd-Törtel műúttól délre, a Balogh J.- és Deák-tanyák közötti homokos talajú dombokon szarmata-késő szarmata településre utaló leletek kerültek elő. A Deák-tanyától ÉNy-ra levő dombon őskori és korai szarmata temetőt pusztított el a homokbányászás. 1982-ben a Deák-tanyától ÉNy-ra levő dombon kisebb feltárás folyt.

Lelőhely kutatása:

1981: Dinnyés István ásatása

1982: Dinnyés István ásatása

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés leletmentésről Törtel, Nyilas-dűlő, Deák-tanya. [MNM Rég. Ad. XXI.174/1984.]

Jelentés helyszíni szemléről Törtel, Nyilas-dűlő, Deák-tanya. [MNM Rég. Ad. X.114/1982.]

Jelentés terepbejárásról Törtel. [MNM Rég. Ad. 208.N.III.]

Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

Ásatási dokumentáció, Törtel- Deák tanya 1982. [MNM Rég. Ad. XXI.174/1984., Ltsz. 14031.]

Jelentés a Törtel, Deák- tanyán végzett helyszíni szemléről, 1981. [MNM Rég. Ad. X.114/1982., Ltsz. 13394.]

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

Jelentés törteli leletmentésről és helyszíni szemlékről [CKM Ad. 1882-82]

Törtel-Deák-tanya ásatási naplója [CKM Ad. 2959-88]

45. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, Madi-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39673

Lelőhely helyrajzi száma: 0320/2,3,8,9,13,14

Lelőhely koordinátája: 714370 – 199268

Lelőhely típusa: temető

Lelőhely kora: népvándorlás kora

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanyaépülettel ÉNy-on szomszédos dombon az 1930-as(?) években lovassírt találtak.

Lelőhely kutatása:

1981: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Jelentés helyszíni szemlééről Törtel, Nyilas-dűlő, Deák-tanya. [MNM Rég. Ad. X.114/1982.]

Jelentés terepbejárásról Törtel. [MNM Rég. Ad. 208.N.III.]

Jelentés törteli leletmentésről és helyszíni szemlékről [CKM Ad. 1882-82]

46. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, MOL 4-5. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41792, 41794

Lelőhely helyrajzi száma: 0318/4-9, 0319, 0326/7,8,13-15

Lelőhely koordinátája: 712840 – 199535

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor, Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A csatornázott Büdös-ér ÉK-i partján húzódó, tagolt felszínű magaslaton bronzkori, szarmata és Árpád-kori település leletei, csontvázas temető néhány sírja került felszínre a terület mélyfogatása során. A MOL 4-5. lelőhelyek összevonásra kerültek Dinnyés István megfigyelései alapján.

Lelőhely kutatása:

1998: Dinnyés István helyszíni szemléje

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Régészeti lelőhelyek a MOL Rt. Százhalombatta-Tiszaújváros termékvezeték Pest megyei szakaszán

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

47. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, MOL 10. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 41818

Lelőhely helyrajzi száma: 0343/2, 0344, 0345/11, 0327, 0318/3,4

Lelőhely koordinátája: 712486 – 199777

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Büdös-értől északra, egykori érmeder ÉK-i partján bronzkori és szarmata településre utaló leletek kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

1998: Simon László terepbejárása

1999: Simon László terepbejárása

Irodalom, forrás:

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

Régészeti lelőhelyek a MOL Rt. Százhalombatta-Tiszaújváros termékvezeték Pest megyei szakaszán

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

48. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, Balogh J. földje**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47799

Lelőhely helyrajzi száma: 0279/4,6,10,14

Lelőhely koordinátája: 716011 – 197681

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: újkőkori, bronzkor, római kor, Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A belterülettől DNy-ra, két belvíz csatorna közötti, tagolt felszínű dombháton újkőkori(?), középső bronzkori (vatyai kultúra), szarmata és Árpád-kori település leletei, valamint szarmata temető néhány sírja került felszínre erdősítéshez végzett mélyfogatás következtében. A lelőhelyen próbafeltárás is történt. A vatyai kultúra településéhez tartozik a lelőhely urnatemetője.

Lelőhely kutatása:

1997: Dinnyés István helyszíni szemléje

1997: Dinnyés István ásatása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

49. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, Büdös-ér ÉK-i partja**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39747

Lelőhely helyrajzi száma: 0271/10-13, 0272, 0273/6,12, 0274/7,8, 0276/2

Lelőhely koordinátája: 715369 – 197354

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: őskor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Büdös-ér ÉK-i partján húzódó ÉNy-DK-i irányú, tagolt felszínű dombháton a Mihók-tanyától keletre őskori, szarmata-késő szarmata és Árpád-kori településre utaló leletek kerültek elő. A lelőhely DK-i, patakparti részén kis dombon szarmata(?) sír került. A lelőhely ÉNy-i és DK-i kiterjedése ismeretlen.

Lelőhely kutatása:

1993: Dinnyés István terepbejárása

1994: Dinnyés István adatgyűjtése

1995: Dinnyés István adatgyűjtése

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Feljegyzés helyszíni szemléről Törtel Ny-i részén [CKM Ad. 3309-95]

50. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyúlfüle-halom**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39288

Lelőhely helyrajzi száma: 0328/2,3,5,6,7

Lelőhely koordinátája: 711387 – 199025

Lelőhely típusa: temető, templom, település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor, Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Cegléd-Törtel közíg. határon emelkedő halmon Árpád-kori templom és temető van. A templomot 1992-ben feltárták. A halomtól keletre bronzkori-késő bronzkori, szarmata és Árpád-kori település a Gerje-patak ÉK-i partján.

Lelőhely kutatása:

1947: Balanyi Béla helyszíni szemléje

1959: Hídvégi Lajos helyszíni szemléje

1977: Benkő Zsuzsanna helyszíni szemléje

1992., Tari Edit feltárása

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

Az 1976-1979. évi régészeti helyszínelések jelentései [CKM Ad. 1791-81.]

Jelentés terepbejárásról Törtel. [MNM Rég. Ad. 208.N.III.]

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

A ceglédi táj a honfoglalás koráig. [CKM Ad. 2101-83.]

Régészeti jelentések II. [CKM Ad. 150-67.]

Pusztabokrok [CKM Ad. 1461-78.]

Cegléd a magyar honfoglalás időszakában és az Árpád-korban [CKM Ad. 2102-83.]

Nagykőrös határában található régészeti lelőhelyek [AJM Ad. 67-70]

A nagykőrösi avar fejedelmi lelet. [AJM Ad. 743-83.]

Későközépkori temetkezések Cegléd határában [AJM Ad. 1201-91]

51. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, Kozár-tanya.**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47800

Lelőhely helyrajzi száma: 0318/9-11, 0317/6

Lelőhely koordinátája: 713268 – 199299

Lelőhely típusa: temető, település

Lelőhely kora: római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanyától 100-200 m-re délre, erdősítéshez végzett mélyforgatás szarmata településre utaló leleteket, csontvázas sírt forgatott a felszínre.

Lelőhely kutatása:

1998: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

52. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nyilas-dűlő, Patik-tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47801

Lelőhely helyrajzi száma: 0322/8,23

Lelőhely koordinátája: 714049 – 198988

Lelőhely típusa: temető

Lelőhely kora: ismeretlen kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A tanya északi oldalánál, nyárfás telepítéséhez végzett mélyforgatáskor embercsontok kerültek a felszínre.

Lelőhely kutatása:

1998: Dinnyés István adatgyűjtése

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlapok Törtel községből. [KÖH 600/418/2005.]

53. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Nagy István tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: Nincs

Lelőhely helyrajzi száma: 090/3,9

Lelőhely koordinátája: 718411 – 195396

Lelőhely típusa: temetkezés

Lelőhely kora: újkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A területen alkalmi homokbányászás során újkori ember és marha csontok kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

2007: Dinnyés István helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Lelőhely bejelentő adatlap

54. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Kántorkert**

Lelőhely KÖH azonosítója: 39724

Lelőhely helyrajzi száma: 1445/40,1446/1-9, 1447-1476, 1477/1, 0273/8,10

Lelőhely koordinátája: 716139 – 197038

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: ismeretlen kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Kántorkertben a helytörténeti kutatás szerint egy törökkori mecset maradványa található.

Lelőhely kutatása:

1988: Dinnyés István adatgyűjtése

Irodalom, forrás:

Feljegyzés történelmi régészeti adatokról [CKM Ad. 3290-95]

55. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Ludas-dűlő, Pesti tanya**

Lelőhely KÖH azonosítója: 71621

Lelőhely helyrajzi száma: 0147/3,7,9-14

Lelőhely koordinátája: 716028 – 193898

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: római kor, újkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: Az M8 út tervezett nyomvonalán végzett terepbejárás során szarmata településmaradvány és újkori településmaradvány került elő.

Lelőhely kutatása:

2007: Virágos Gábor terepbejárása

2007: Szalontai Csaba helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Örökségvédelmi hatástanulmány, M8, Veszprém - Dunaújváros közti szakasz, 2007.
[KÖH 600/1809/2008]

56. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Ernyő-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: 71623

Lelőhely helyrajzi száma: 0141/11

Lelőhely koordinátája: 716196 – 194003

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: : Az M8 út tervezett nyomvonalán végzett terepbejárás során szarmata település emlékei kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

2007: Virágos Gábor terepbejárása

2007: Szalontai Csaba helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Örökségvédelmi hatástanulmány, M8, Veszprém - Dunaújváros közti szakasz, 2007.
[KÖH 600/1809/2008]

57. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Törteli-földek**

Lelőhely KÖH azonosítója: 71625

Lelőhely helyrajzi száma: 079/4-10, 077/6, 078, 081/2,4,8,9,11,12, 082, 083, 086/4,5

Lelőhely koordinátája: 718682 – 195006

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: : Az M8 út tervezett nyomvonalán végzett terepbejárás során bronzkori emlékek és szarmata kori település maradványai kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

2007: Virágos Gábor terepbejárása

2007: Szalontai Csaba helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Örökségvédelmi hatástanulmány, M8, Veszprém - Dunaújváros közti szakasz, 2007.
[KÖH 600/1809/2008]

58. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Törteli földek, Gerje-csatorna**

Lelőhely KÖH azonosítója: 71627

Lelőhely helyrajzi száma: 077/13

Lelőhely koordinátája: 719554 – 195466

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: őskor, középkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: : Az M8 út tervezett nyomvonalán végzett terepbejárás során őskori és középkori megtelepedés nyomai kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

2007: Virágos Gábor terepbejárása

2007: Szalontai Csaba helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Örökségvédelmi hatástanulmány, M8, Veszprém - Dunaújváros közti szakasz, 2007.
[KÖH 600/1809/2008]

59. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Gubás I. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 71629

Lelőhely helyrajzi száma: 050/19,20,22,23,24, 056/7, 058

Lelőhely koordinátája: 720567 – 195942

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A területen bronzkori és szarmata település maradványai kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

2007: Virágos Gábor terepbejárása

2007: Szalontai Csaba helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Örökségvédelmi hatástanulmány, M8, Veszprém - Dunaújváros közti szakasz, 2007.
[KÖH 600/1809/2008]

60. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Gubás II. lelőhely**

Lelőhely KÖH azonosítója: 71631

Lelőhely helyrajzi száma: 050/24, 059/5

Lelőhely koordinátája: 720976 – 196230

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A lelőhelyen szarmata település nyomai kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

2007: Virágos Gábor terepbejárása

2007: Szalontai Csaba helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Örökségvédelmi hatástanulmány, M8, Veszprém - Dunaújváros közti szakasz, 2007.
[KÖH 600/1809/2008]

61. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Farkas-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: 71633

Lelőhely helyrajzi száma: 031/2,19

Lelőhely koordinátája: 721454 – 196511

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: bronzkor, római kor, újkor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Farkas-dűlőben a terepbejárás alkalmával bronzkori megtelepedés, szarmata és újkori településmaradvány nyomai kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

2007: Virágos Gábor terepbejárása

2007: Szalontai Csaba helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Örökségvédelmi hatástanulmány, M8, Veszprém - Dunaújváros közti szakasz, 2007. [KÖH 600/1809/2008]

62. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Besnyőhalom**

Lelőhely KÖH azonosítója: 47803

Lelőhely helyrajzi száma: 0423/36

Lelőhely koordinátája: 716990 – 200475

Lelőhely típusa: templom, temető

Lelőhely kora: Árpád-kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: 1992-ben Tari Edit leletmentő ásatást végzett a templom alapozásának nyomát keresve és a templom körüli temetőből 7 sírt tárt fel. A félköríves szentélyzáródáshoz téglalap alakú hajó csatlakozott. A diadalív alatt folyamatos alapozást találtak. Az alapozási árokban a kitermelt köt és nélküli kőalapozásnak csak kis részletét találták meg. A kövek közé fekete földet döngöltek. A hajóbelső nyugati felének a harmadánál szintén döngölt fekete földből készített alapozást találtak. Az alapárok 65-82 cm széles volt, a templom az Árpád-korra keltezhető. A feltáráson talált Árpád-kori edénytöredékek alapján az Árpád-koron belüli finomabb kormeghatározás nem volt lehetséges.

Lelőhely kutatása:

1947: Balanyi Béla terepbejárása

1992: Tari Edit ásatása

2007: Miklós Zsuzsa légifotózása

Irodalom, forrás: Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

Ásatási dokumentáció, Törtel- Besenyőegyháza, 1992. [MNM Rég. Ad. 10.II/1993., Ltsz. 16063.]

Adatfelvételi lapok a nagykőrösi AJM adattárából. [600/384/2004]

Felmérési jelentés légifotózásról Pest megyei várak kutatásához kapcsolódóan, 2007. [KÖH 600/2051/2009]

Nagykőrös határában található régészeti lelőhelyek [AJM Ad. 67-70]

63. lelőhely

Lelőhely neve: **Törtel – Farkas-dűlő**

Lelőhely KÖH azonosítója: nincs

Lelőhely helyrajzi száma: 059/5,7-12,24, 061/26,27,49

Lelőhely koordinátája: 720515-196570

Lelőhely típusa: település

Lelőhely kora: római kor

Lelőhely védettsége: KÖH által nyilvántartott lelőhely, általános védelem alatt áll.

Lelőhely leírása: A Gubás területen a Köröstetétlenre vezető műút déli oldalával párhuzamosan futó enyhe dombvonulaton a tervezéshez kapcsolódó helyszíni szemle alkalmával egy intenzív, nagy kiterjedésű római-kori szarmata település nyomai kerültek elő.

Lelőhely kutatása:

2012., Vágner Zsolt helyszíni szemléje

Irodalom, forrás:

Örökségvédelmi hatástanulmány

II. Tervezett változtatási szándék

1. - 2. módosítás

Új gazdasági célú területek kijelölése. - az egyeztetés során törölt fejlesztés

2. módosítás

Rekultiválandó, lezárt hulladéklerakó kialakítása.

4. módosítás

Tervezett jóléti tó kialakítása.

Tervezett kerékpárút

A településközi kerékpárút hálózat kiépítése.

Tervezett M8-as út

M8-as számú nemzetközi főút kiépítése.

III. Hatásvizsgálat

Tervezett változtatások hatása

1. - 2. módosítás - az egyeztetés során törölt fejlesztés

A tervezett gazdasági területek közül az 1. számú terület nem érint régészeti lelőhelyet.

A 2. számú módosítási terület közvetlenül határos a 18. és a 63. számú régészeti lelőhelyekkel. A lelőhelyek veszélyeztetettsége pontosan nem határozható meg jelenleg. A tervezett beruházások során a régészeti lelőhelyek elkerülésére kell törekedni.

A 18. sz. lelőhelynek a D-i kiterjedését, amely a műúttal határos eddig nem lehetett pontosan meghatározni. Itt a lelőhely esetleges átnyúlását, és annak veszélyeztetettségét csak próbafeltárás segítségével lehet meghatározni, melyet célszerű elvégezni.

A 63. sz. lelőhellyel közvetlenül határos széle egyértelműen a lelőhely szélét érinti, mert azt É-felől egy időszakos vízfolyás mélyen fekvő rész határolja a módosítási területen belül. A tervezett fejlesztést erre a mélyen fekvő részre helyezték el. A lelőhelynek a módosítási területre történő esetleges átnyúlását, és annak veszélyeztetettségét csak próbafeltárás segítségével lehet meghatározni, melyet célszerű elvégezni.

3. módosítás

A rekultiválandó, lezárt hulladéklerakó kialakítása nem érint régészeti lelőhelyet, nem veszélyezteti az ismert régészeti örökséget.

4. módosítás

A belterületen tervezett jóléti tó kialakítása nem érint régészeti lelőhelyet, nem veszélyezteti az ismert régészeti örökséget.

Tervezett kerékpárút

A tervezett településközi kerékpárút nyomvonala érinti a 3., 4., 17., 18., 37., 54. számú lelőhelyeket. Amennyiben a kerékpárutat a meglévő út mellett, új nyomvonalon szilárd burkolattal alakítják, akkor az út alapozása veszélyeztetheti a régészeti lelőhelyeket. Ebben az esetben a veszélyeztetett szakaszokon megelőző feltárás, vagy régészeti szakfelügyelet elvégzésének igényével kell számolni.

Tervezett M8-as út

Az M8-as számú út tervezett nyomvonala érinti az 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61. számú régészeti lelőhelyeket. Ezek esetében próba- és megelőző feltárás igényével kell számolni a beruházás folyamán.

A régészeti örökség védelmével kapcsolatos feladatok, költségek

A) Nyilvántartott régészeti lelőhely esetében

Az Kötv. 19. § (1) bekezdés rendelkezése szerint a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal el kell kerülni. Ha a lelőhelyek elkerülése a földmunkával járó fejlesztés, beruházás költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a beruházás másutt nem valósítható meg, a beruházással veszélyeztetett régészeti lelőhelyeket előzetesen fel kell tární. A tervezett munkálatok kizárólag a feltárás befejezése után kezdődhetnek el. A régészeti feltárások költségét, a mentő feltárások kivételével annak kell fedezni, akinek érdekében a feltárás szükségessé vált (Kötv.19. § (3), 22-23. §). A fejlesztések, beruházások tervezése során a megelőző feltárás teljes költségét, de legalább a teljes bekerülés 9 ezrelékét kell költség-előirányzatként biztosítani a feltárás fedezetére (Kötv 23. §. (1)). A feltárára jogosult intézményekről Kötv. 20. § (2) bekezdése rendelkezik. A szükséges feltárások rendjét a *régészeti lelőhelyek feltárásának ... részletes szabályairól szóló 5/2010. (VIII.18.) NEFMI rendelet* határozza meg.

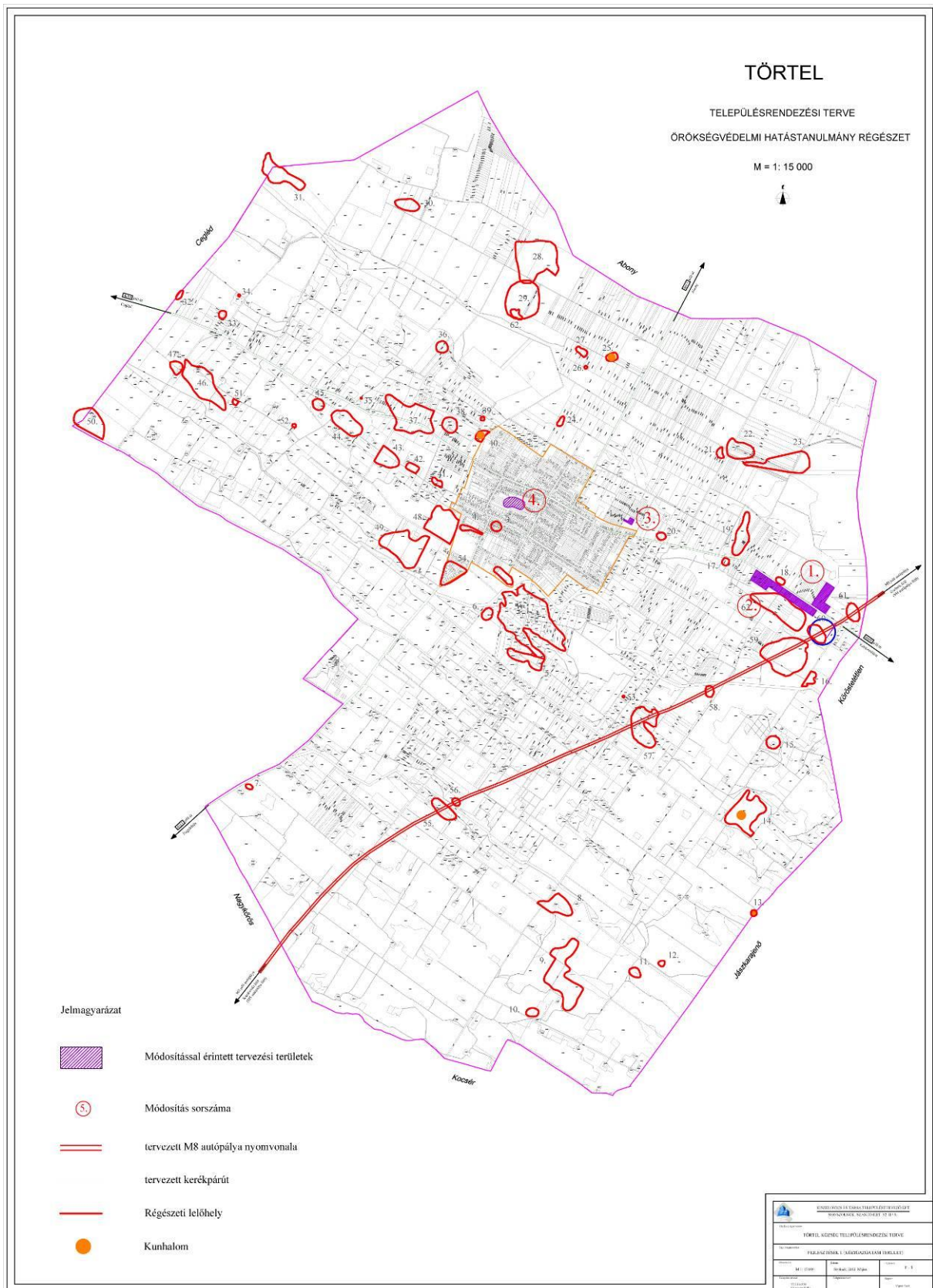
A tervezett beruházások előtt a 308/2006. (XII.23.) Kormányrendelet szerint szakhatóságként meg kell keresni a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt.

B) Váratlanul előkerülő régészeti emlékek esetében az alábbiak szerint kell eljárni.

Valamennyi, a régészeti feltárás esetén kívül előkerült régészeti emlék, ill. lelet esetében is törekedni kell a régészeti örökség elemeinek helyszíni megőrzésére. Ha bármilyen tevékenység során váratlan régészeti emlék, illetőleg lelet kerül elő, a felfedező (kivitelező, beruházó) a Kötv. 24. §-a értelmében köteles a tevékenységet azonnal abbahagyni és az emlék vagy lelet előkerülését az önkormányzat jegyzőjének és a területileg illetékes múzeumnak haladéktalanul jelenteni és a helyszínt, valamint a lelet őrzéséről gondoskodni.

A régészeti lelőhelyek megrongálását, megsemmisítését, gondatlan kezelését a Kötv. 82. § alapján szankcionálják.

Törtel TSZT módosítása

2. ábra: A tervezett módosítások és a régészeti lelőhelyek ütköztetése

(Az egyeztetés során az 1. és 2. jelű gazdasági fejlesztési terület törlésre került.)

IV. Összefoglalás

Azonosított régészeti lelőhelyek

A Törtel Község településrendezési tervének területén 63 darab azonosított lelőhelyről van adatunk, melyek közül 61 darab már szerepe a KÖH nyilvántartásában.

A tervezett változások hatása

A tervezett új módosítások közvetlenül nem érintenek, vagy veszélyeztetettnek ismert, nyilvántartott régészeti lelőhelyet. Azonban a 2. sz. módosítási terület közvetlenül határos 18. és 63. számú lelőhelyekkel. Melyek esetleges veszélyeztetettsége csak további próbafeltárás által határozható meg. **Az egyeztetések során a 2. számú módosítási terület törlésre került.**

A tervezett kerékpárút érinti a 3., 4., 17., 18., 37., 54. számú lelőhelyeket, ezek veszélyeztetettségével számolni kell új szilárd burkolat esetében.

Az M8-as út tervezett nyomvonala érinti és veszélyezteti az 55-61. számú régészeti lelőhelyeket. Ezek veszélyeztetettsége miatt ott próba- és megelőző feltárás igényével kell számolni.

V. Nyilatkozat

A Törtel Község településrendezési tervének módosításához készített Örökségvédelmi Hatástanulmány Régészeti fejezetét készítő régész nyilatkozik, hogy a régészeti tanulmányt a 4/2003. (II. 20.) NKÖM rendeletnek és a hatósági előírásoknak megfelelően készítette el, a tervezett megoldások megfelelnek a hatályos jogszabályoknak.

Továbbá nyilatkozik, hogy a tanulmány elkészítésére az érvényes szakirányú felsőfokú régész végzettsége alapján jogosult.

Vágner Zsolt, sk. okleveles régész

Oklevélszám: 459/2002

Pécel, 2012. május 05.